په پیغمبرانو ایمان

معنی،
دلایل
او غوښتنې ئې

حکمتیار

پر پیغمبرانو ایمان

معنی،

دلائل

او غوښتني ئې

حکمتیار

فهرست

عنوان	صفحه

د ناشر مقدمه .... أ
په پیغمبرانو ایمان ۱
په پیغمبرانو د ایمان معنی ۱
په پیغمبرانو د ایمان غوښتني.. ۳۵
توقیر او تعظیم:... ۳۵
ژوره مینه: ۳۸
کامل اطاعت: ۴۰
د استهداء لپاره پیغمبر ته رجوع: ۴۲
حکمیت:.. ۴۵
هدف او تګلاره د پیغمبر په متابعت کي ټاکل: ۴۶

بسم الله الرحمن الرحيم

د ناشر مقدمه

د الله تعالى د پېرزوينو ممنون يو چي موږ ته ئې د يوه بل ښكلي او په زړه پوري كتاب د خپرولو توفيق راكړ، دا كتاب د هغو درسونو د لړۍ يوه برخه ده چي ورور حكمتيار د اردوی سپاهيان رضاكار اسلام په تربيتي غونډو كي رضاكارانو ته درلودل او په ۱۳۶۹هـ ش كال كي د كتاب په بڼه كي ترتيب او چاپ شوی، بيا د ځينو عربو ورونو په غوښتنه، په عربي ترجمه او په كافي شمېر كي خپور شوی، دا كتاب په پيغمبرانو د ايمان معنی، غوښتني او هغه دلايل وړاندي كوي چي انسان ولي پيغمبرانو ته اړ دئ، د دې درسونو دا لړۍ د لاندي پنځو كتابونو په بڼه كي خپره شوې:

۱. په الله تعالى ايمان، معنی، دلايل او غوښتني ئې.
۲. په آخرت ايمان، معنی، دلايل او غوښتني ئې.
۳. په پيغمبرانو ايمان، معنی، دلايل او غوښتني ئې.
۴. په كتابونو ايمان، معنی، دلايل او غوښتني ئې.
۵. په ملائكو او قضا او قدر ايمان، معنی، دلايل او غوښتني ئې.

د دغو اساسي مسايلو اهميت ته په پام سره مو دا غوره وګڼله چي يو ځل بيا ئې خپل خدای پال او په دين مين ولس ته وړاندي كړو، هغو

باایمانو ځوانانو ته چي د غربي استعمار د فکري یرغل په ضد ئې د مبارزې سنگر تود ساتلی او غواړي د ایمان په حقیقت پوه شي، نورو ته ئې وښيي، خپل فردي او اجتماعي ژوند د ایمان په رڼا کي او د خپل رب د لارښوونو مطابق تنظیم کړي، او په آزاد او خپلواک افغانستان کي د اسلام پرتمین بیرغ رپانده وگوري، د دې کتابونو د ژوري او دقیقي مطالعې بلنه ورکوو، دعاء کوو چي الله تعالی موږ په دنیا او آخرت کي د هغو توریالیو مبارزینو په صف کي محسوب کړي چي له الله تعالی پرته بل چا ته سر نه ټیټوي، له بل چا طمعه او وېره نه لري، د خپل رب رضا لټوي او دې سپېڅلي هدف ته د رسېدو په لار کي هري قربانۍ ته چمتو دي.

اللهم اهدنا الصراط المستقیم

بسم الله الرحمن الرحيم

پر پیغمبرانو ایمان

دا موضوع به تر دې دریو عنوانونو لاندې څېړو:

- پر پیغمبرانو د ایمان معنی.
- د پیغمبر بعثت او لېږنې ته د انسان ضرورت.
- او په پیغمبرانو د ایمان غوښتنې.

په پیغمبرانو د ایمان معنی

پ پیغمبرانو باندې د ایمان معنی دا ده چې الله جل شأنه د زمانې په بېلابېلو پړاوونو کې د انسانانو د لارښوونې او هدایت لپاره، د دوی له منځ نه تر ټولو غوره او صالح شخصیتونه غوره کړي، هغوی ته ئې وحې کړې او له خپل پېغام سره ئې خلکو ته لېږلي، چې هغوی د الله تعالی لوري ته دعوت او هدایت کړي، هغوی ته خپل ځان، جهان او خپل رب وروپېژنې او د غوره او سوکاله ژوندون لارې او طریقې وروښیې.

الله جل شأنه پیغمبران د خلکو له منځه انتخاب کړي او دوی تر ټولو غوره او صالح انسانان او د لوړ معنوي او اخلاقي شخصیت خاوندان دي. د خلکو له منځه د دوی د انتخاب معنی دا ده چې پیغمبران د آدم علیه

السلام له اولادې څخه دي، په دې موضوع د دې لپاره ترکیز کوم چي متأسفانه ځینو د جهالت او ناپوهۍ په وجه او ځینو په محبت او درناوي کي د غلو او افراط په وجه دا هڅه کړې چي ثابته کړي پیغمبران د نورو انسانانو په څېر نه دي، ځینو خپل پیغمبران هغه مقام ته رسولي او داسي څه ئې هغوی ته منسوب کړي چي یوازي له الله تعالی سره ښايي، نسیحیانو د عیسی علیه السلام په اړه وویل چي هغه له نوره پیدا شوی، هغه د خدای زوی دئ، له خدایه رابېل شوی، خدای د مسیح په بڼه کي زمکي ته راغلی، یهودانو د عزیر علیه السلام په هکله وویل چي هغه د خدای زوی دئ، په مسلمانانو کي هم داسي جاهل کسان راپیدا شول چي د پیغمبر علیه السلام په اړه ئې د مسیحیانو او یهودانو په څېر له غلو او مبالغې ډکي خبري وکړې، چا وویل هغه له نوره پیدا شوی، چا وویل هغه په غیب پوهېدو، دا په داسي حال کي چي قرآن په صریح او څرګندو الفاظو او په مکرره توګه وایي چي پیغمبران علیهم السلام د آدم علیه السلام د اولاد له منځه د انسانانو د لارښوونې او هدایت لپاره غوره شوي، توپیر ئې له نورو انسانانو څخه یوازي په دې کي دئ چي د الله تعالی له لوري وحي ورته شوې. قرآن موږ ته وایي چي انسان له خاوري پیدا شوی، خو د همدغه له خاوري پیدا شوي انسان په وړاندي هغه ملائکي په سجدې کولو مکلفې شوې چي له نوره پیدا شوې، دا د کوم شي کمال نه دئ چي له نوره پیدا شوی وي، او پر هغه څه تفوق او امتیاز ولري چي الله تعالی له بل څه پیدا کړی، د خاوري او د نور هم بنسټ یو دئ او هم ئې خالق یو، د هر

مخلوق امتیاز او پر بل تفوق او لوړوالی په هغه کار کي دئ چي ترسره کوي ئې نه په ذات او د پیدایښت په ماده کي، قرآن دې مطلب ته په ښکاره توګه اشاره کوي چي که د زمکي په سر ملائکي په ډاډ او اطمئنان سره اوسېدلی او دوی ته پیغمبران لېږل کېدی نو د دوی له ډلي څخه به وو، فرشتو ته به فرشتې د پیغمبرانو په توګه لېږل کېدې، خو د زمکي په سر انسانان اوسېږي، نو ځکه الله تعالی دوی ته د دوی له منځه يو انسان د پیغمبر په توګه لېږي، او قرآن وايي: که الله تعالی غوښتی چي کومه فرشته انسانانو ته د خپل استازي او پیغمبر په توګه ولېږي نو هغه به ئې د يوه انسان په بڼې کي لېږله، دا ځکه چي انسان یوازي د انسان په ژبه پوهېدی شي او یوازي انسان د ده لپاره بېلګه او قدوه کېدی شي.

د قرآن له ويناوو معلومېږي چي له ټولو پیغمبرانو علیهم السلام سره همدا معامله شوې، چا چې تر ټولو زیات د دوی مخالفت ته ملا تړلې، هغه دین پلورونکي ټګمار مذهبي مشران وو چي تر ټولو مخکي ئې باید په هغوی ایمان راوړی وی، خو دوی له دین نه دکان جوړ کړی وو او له مذهب نه دام!! پیغمبرانو حقیقي دین ته بللي، له الله تعالی وېري ته، حق او عدالت ته، له حرامو ځان ساتلو ته، صداقت او رښتیا ته او دا هغه څه وو چې دوی ئې منلو ته تیار نه وو، دوی د هر نوي پیغمبر مقابله په دې سره کوله چي خلکو ته به ئې ویل: په ده کي هغه ځانګړتیاوي نشته چي په مخکنیو پیغمبرانو کي وې، عوامو له دوی نه د مخکنیو پیغمبرانو په اړه هغه څه اورېدلي وو او هغه څه ئې هغوی ته منسوب کړي او په هغو الفاظو

ئې ستايلي وو چې يوازي له الله تعالى سره ښايي، دوی پيغمبران د خدايي او الوهيت مقام ته رسولي، عوام د دوی د غلطو تبليغاتو تر اغېز لاندي له پيغمبرانو نه د هغه څه انتظار کاوو چې په وس کي ئې نه وو، قرآن دا حالت څومره ښکلی او دقيق انځوروي، هلته چې فرمايي:

ﬥ& ÇÌÈ %æqç/ ÇÚ öR{ $`Ë $Z9 •ãÿ ÿ? ÁÌ® 7 9 šÆ ËBs)è 9 {(qã$%r

$g=»=Å •»gR{ $ •Éÿç 5=Zãr @ŠJÜ `Ë pY_ š• 9 bqã?

’ÎÛ ﬥ& $ÿ ¡ Ï $Zðã |MÒã– $J. ä$J¡¡ 9$Ý)Éó è ﬥ& ÇÌÈ #Ž•Éÿ?

ﬥ& $ãzã `Ë Mð 7 9 bqã/ ﬥ& ÇÌÈ ¸x‹î% þ 6 Í=J$r ‹ $Î

$YFÏ $Zðã AÍ\ê ÁÌ® 7Íä šÆ ËBs)è`9r ä$J¡¡ 9$ ’Î 4’ö

ì ZB $Br ÇÌÈ wqß§#Ž³ 0 ŵ} ÀMZä @d ’În b$sŠ @è ¼çã•)R

#Ž³ 0 ª! $] è/& {(þ$% b& Wu} #´ %ö$èä! ` ö} {(þBsãb& ¨ $Z9$

ÇÌÈ wqß§

الاسراء: ۹۰-۹۴

او وئې ويل: تر هغه به هيڅکله درباندي باور ونه کړو چې له زمکي يوه چينه راته جاري نه کړې، يا د کجورو او انګورو داسي باغ دي وي چې هري خوا ته ويالې په کي وبهوې او يا لکه څنګه چې ګمان کوې د آسمان يوه

ټوټه پر موږ راپرې باسې، یا خدای او فرشتې مخامخ راولې، یا د سرو سپینو زرو کور ولر ې، یا آسمان ته لوړ ولاړ شې او پورته تګ دې هم تر هغه نه منو چې داسې کتاب درسره راوړې چې موږ ئې ولولو، ورته ووایه: پاکي زما رب لره ده ، آیا زه له یوه داسې انسان نه پرته بل څه یم چې د پیغمبر په توګه لېږل شوی؟ او خلکو ته د هدایت له راتلو وروسته یوازې دې خبرېدوی له ایمان راوړو منع کړل چې ویل ئې: آیا خدای یو انسان د پیغمبر په توګه رالېږلی؟!!

ګورئ چې (خلک) دغې خبرې له ایمان راوړلو منع کړي چې پیغمبر ئې د نورو انسانانو په څېر یو انسان موندلی، داسې چې حیرتناک او خارق العاده کارونه نشي کولی، د ده په خوا کې نه څوک خدای په څرګنده ګوري او نه د فرشتو لښکرې، آسمان ته نشي ختلی، له زمکې چینې نشي راخوټولی، سره او سپین زر ئې په لاس کې نشته، د باغونو او بنګلو خاوند نه دئ!!

د یهودانو مذهبي مشرانو د خپلو پیغمبرانو په اړه خلکو ته همدا ویلې وو چې دوی دغه ټول کارونه کولی شو، نو ځکه ئې د عیسی علیه السلام په څېر په هغه پیغمبر هم ایمان رانه ووړ چې معجزې ئې تر ټولو پیغمبرانو زیاتې وې!!

پیغمبر یوازې د الله تعالی د پیغام حامل نه دئ، دنده ئې په دې کې نه راخلاصه کېږي چې الهي پیغام په امانت او صداقت سره او په بشپړه توګه خلکو ته ورسوي، بلکې هغه د انسانانو لپاره قدوه، اسوه او بېلګه دئ، هغه

دا الهي پيغام هم په خپلي ژبي سره خلکو ته بيانوي او هم ئې په خپل عملي ژوند کي دوی ته انځوروي، موږ د پيغمبر په شخصيت او عملي ژوند کي هغه څه گورو چي الله تعالی ئې د هر انسان په ژوند کي ليدل غواړي، که څوک غواړي په دې پوه شي چي خپل رب ئې څه ترې غوښتي، د ده لپاره ښنگه ژوند، ښنگه وينا، کومه عقيده، کوم عمل او ښنگه اخلاق غوره گڼي، نو ځواب ئې دا دئ چي د پيغمبر په څېر ژوند، وينا، عقيده، عمل او اخلاق. پيغمبر په حقيقت کي د الهي پيغام عملي تجسم دئ، الله تعالی چي انسانانو ته د کامل او غوره انسان د جوړېدو لپاره کومي لارښووني رالېږلي هغه د پيغمبر په شخصيت کي ځرگندي شوې، کامل انسان هغه دئ چي د پيغمبر په څېر وي، الله تعالی هغه بنده او د ده قول او عمل خوښوي چي قول او عمل ئې د پيغمبر په څېر وي، پيغمبر د انساني ټولني د معنوي او اخلاقي کمال او ارتقاء لپاره د پای او انتهاء هغه نقطه ده چي تر ټولو د لوړ شخصيت خاوندان، باهمته او اولوالعزمه انسانان وررسېدی شي او هيڅ انسان ترې لوړ نشي تېرېدی، که وغواړو دا مطلب د يوه گراف په ذريعه تشريح کړو؛ نو د گراف په بې انتهاء پای کي الله جل شانه دئ، مسلمان په دې گمارل شوی چي په همدې لوري به درومي، الله تعالی ته به د نږدې کېدو هڅه کوي، په الهي اخلاقو به ځان سنگاروي، په دې لارښووني به عمل کوي چي (تخلقوا بخلق الله: په الهي اخلاقو ځان سمبال کړئ، الهي اخلاق ځان ته غوره کړئ)، الهي اخلاق په حقيقت کي د بې انتهاء معنوي کمال او ارتقاء هغه لوړه څوکه ده چي هغې ته رسېدل د انسان له وسه

وتلې ده، هغې څوکې ته نږدې کېدا ممکنه ده خو رسېدا محال. پیغمبران علیهم السلام دې لوړې څوکې ته د رسېدلو په لار کې هغه ځای ته رسېږی چې د انسان لپاره وروستی او آخري معراج دئ، په یوه بې انتهاء او پای نه منونکې مسیر کې وروستی تم ځای او د توقف آخري پړاو، هیڅ انسان ته تر دې نقطې آخوا تېرېدا ممکنه نه ده. د پیغمبرانو علیهم السلام شخصیت د انساني لوړو اخلاقو، د ده اوچتو معنوي ځانګړتیاوو او د غوره صفاتو او خصوصیاتو لپاره وروستی معراج او د ګراف آخري لوړه څوکه ده. هغوی په هر څه کې د نورو لپاره بېلګه، اسوه او قدوه دي، الله جل شأنه له ګناه، خطأ او اشتباهاتو خوندي او مصئون ساتلي، له فکري، اخلاقي او عملي پلوه له ګناه او خطأ معصوم دي، د ګناه عصمت په دې معنی چې که کله د انساني طبیعت په مقتضاء له دوی نه کومه وړه اشتباه هم وشي، الله جل شأنه یي ډېر ژر متوجه کوي، د اشتباه مخنیوی او جبران کوي او تکرار ته ئې نه پرېږدي. په دې معنی هغوی معصوم دي او الله جل شانه له ګناه مصئون ساتلي، الله تعالی د خپل رسالت او پیغام لپاره داسي شخصیتونه غوره کوي چې دا دنده په بشپړ امانت او صداقت سره خلکو ته ورسوي، د یوه پیغمبر په ځای بل پیغمبر هغه مهال لېږلی چې د مخکني پیغمبر د دعوت ټولي نښي، اغېز او اثر زایل او له منځه تللی، هر پیغمبر چې راغلی، خلک په دې مکلف شوي چې په همدې نوي پیغمبر به ایمان راوړي، مخکنی پیغمبر او امت ئې هم په دې مکلف شوي چې په هغه ایمان راوړي او ملګرتیا ئې وکړي، لکه چې قرآن فرمایي:

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] آل عمران: ۸۱

او کله چي الله مو د پېغمبرانو ژمنه واخیسته چي دا دئ تاسو ته مي کتاب او حکمت درکړ، نو که بیا تاسو ته داسي کوم پېغمبر راغی چي تاسو ته د درکړی شوي کتاب تصدیقوونکی وي نو حتماً به ایمان پرې راوړئ او مرسته به ئې کوئ، وئې فرمایل: آیا په دې اقرار کوئ او پر دې باندي زما دا پېټی (پر اوږو) اخلئ؟ وئې ویل: اقرار کوو، وئې فرمایل: نو شاهد اوسئ چي زه هم له شاهدانو څخه یم.

یعني له پېغمبرانو نه الله تعالی دا ژمنه اخیستې ده چي یو به د بل ملاتړ او مرسته کوي، په دې ژمني کي د دوی امتیان هم شامل دي، دوی به هم د خپلو پېغمبرانو پر پله ګام ږدي او د هر مؤمن او د کتاب تصدیقوونکي ملګرتیا او ملاتړ به کوي. څوک چي دا کار ونکړي په حقیقت کي ئې له الله سره کړې ژمنه ماته کړې او د پېغمبرانو له لاري منحرف شوی، دا ځکه چي له انبیاوو نه دا عهد او پیمان اخیستل شوی چي که له دوی وروسته داسي بل پیغمبر راځي چي د دوی د دعوت مصدق وي، نو هرومرو به پر هغه ایمان راوړي او د هغه تأیید او ملګرتیا به کوي او د

دوی امتونه او پلویان هم مکلف شوي چي په همغه نوي دعوت او نوي پیغمبر به ایمان راوړي.

پر هر پیغمبر له حالاتو سره سم او د شرائطو له غوښتنو سره سم کتاب، صحیفه او احکام نازل شوي، چا ته کتاب ورکړی شوی، چاته صحیفې او څوک په دې مکلف شوی چي د خپل دور او یا له ده نه مخکي پیغمبر دعوت وچلوي، هغه تجدید کړي او د هغه طرف ته بلنه ورکړي.

د پیغمبرانو شمېر ډېر دئ، د آدم علیه السلام له پیدایښته سره سم د دوی د لېږلو سلسله پېل شوې او دا لړۍ پر محمد علیه السلام پای ته رسېدلې، له ده وروسته بل پیغمبر نه مبعوث کېږی، تر قیامته پوري ټول خلک پدې مکلف دي چي د محمد صلی الله علیه وسلم په رسالت ایمان راوړي او هغه دین ومني چي ده راوړی، دا ځکه چي الله تعالی دی په داسي وخت کي په پیغمبرۍ مبعوث کړ چي پیغام او رسالت ئې تر قیامته له هر راز تحریف خوندي پاته کېدی شي، د ده په لاس د لېږل شوي قرآن د خوندي او محفوظ پاته کېدو انتظام شوی، دا دئ ګورئ چي د قرآن له راتلو څوارلس پېړۍ تېري شوې خو په یوه حرف او حتی زور او زېر کي ئې تغییر رانه غی، دا کار تر دې د مخه ممکن نه وو، د نورو پیغمبرانو علیهم السلام په لاس لېږل شوي کتابونه له منځه ولاړل، له هر یوه نه یوه وړه برخه حتی د څو جملو په اندازه هم نه ده پاتې شوې، د همدې لپاره تر محمد علیه السلام وروسته د بل پیغمبر د لېږلو ضرورت منتفي شوی، د قرآن په شته والي کي نه د بل کتاب د لېږلو ضرورت شته او نه د

بل پیغمبر.

د پیغمبرانو علیهم السلام یو خصوصیت دا دئ چي هر یو ئې د مخکني پیغمبر او د هغه د دعوت تصدیق کوي او د راتلونکي پیغمبر زېری او بشارت ورکوي، دا د تېر قیادت تأیید او د راتلونکي مشرتابه زېری ورکول، هغه څه دي چي له نورو زعامتونو نه د دوی توپیر په ګوته کوي، هغه څه چي د نړی د سیاسي زعامتونو له کړنلاري سره ژور توپیر لري، د نورو سیاسي زعامتونو خصوصیت دا وي چي تر ځان مخکي قیادتونه محکوموي، د دوی په ضد تبلیغات کوي، د ناخوالو عامل ئې ګڼي، د روان بد حالت او ستونزو مسئولیت د دوی په غاړه اچوي، خلکو ته وايي: موږ ته یو ویجاړ نظام، ناکامه اداره، اقتصادي ستونزي، امنیتي مشکلات او اجتماعي کړاوونه په میراث پاته دي، غواړي په دې کار سره له یوې خوا له مخکني قیادت نه د خلکو پام ځان ته راواړوي او له بله پلوه خپله ناکامي توجیه کړي، د دوی بل بد خصلت دا دئ چي په خپلي خوا کي د نوی قیادت راولاړېدو او وده نه خوښوي، هر هغه څوک ټکوي چي د دوی اقتدار او زعامت ګواښي، او د دې امکان او استعداد په کي ګوري چي د دوی ځای به ونیسي او په راتلونکي کي به د ولس قیادت ترلاسه کړي، نه پرېږدي د دوی په څنګ کي بل شخصیت وده وکړي، لکه په غرب کي چي همدې ذهنیت د داسي مشهور متل حیثیت غوره کړی چي وايي: لوی قیادتونه ستري وني ته ورته وي چي ترې لاندي بل بوټی شین کېدی نشي، په دې متل کي د غربي سیاسي او اجتماعي قیادتونه او د دوی دا خصلت په ډېره

دقیقه توګه انځور شوی، هلته لوی لوی شخصیتونه داسي وي لکه ګنې او ستري وني چي تر سیوري لاندي ئې بل بوټی او ونه نشي شنه کېدی، همدا د هغوی خصوصیت دئ، که خروشف راځي باید سټالین محکوم کړي او حتی مجسمه ئې باید محاکمه کړي، که ګورباچوف راځي باید بریژنیف او تر ځان مخکي ټول نور زعامتونه په دې متهم کړي چي شوروي اتحاد ئې په یوې ناکامي جګړي کي ښکېل کړ او دا ټولي ستونزي او کړاوونه ئې ده ته په میراث پرېښودل، باید ماوتسه تونګ د هغه چا په لاس محاکمه شي چي د ده د اقتدار په وخت کي ئې د لارښود په سترګه ورته کتل او د ده افکارو ته د خپل اخلاص ثرګندولو لپاره به ئې د ده کتابونه په جیب کي ګرځول، همداسي چي هر چا اقتدار له لاسه ورکړی، که څه هم د اقتدار په شپو ورځو کي خلکو د لمانځني ترپولي د دوی توصیف او ستاینه کړې، د مریي په شان ئې د دوی اطاعت کړی، خو چي د اقتدار له کرسۍ کوز شوی نو خپلو نږدې ملګرو او پلویانو په کلکه محکوم کړی، بیا ئې مجسمې هم محاکمه شوې او رانسکوري شوې، هو! دا د یوې غیردیني ټولنې د زعامت او مشرتابه ځانګړتیا ده چي د اقتدار په وخت کي هیچا ته د دې موقع او مجال نه ورکوي چي وده وکړي او بل شخصیت د دوی تر څنګ تبارز وکړي، حال دا چي د پیغمبرانو په اړه قرآن فرمایي: هغوی د تېرو پیغمبرانو د دعوت تصدیق کوي او د راتلونکو پیغمبرانو د راتلو زېری ورکوي، ځان او خپل پلویان په دې مکلف ګڼي چي په ر اتلونکي پیغمبر به ایمان راوړي او د هغوی ملګرتیا او تأیید به کوي، لکه چي قرآن فرمایي:

/3ø) ‹‹ $ÅqßŠ‘ ’Î) Ÿ@/ŠäÅŽó) ÓÍ_6»ƒ Nƒó6 ß0ó$Ó ¤Šã A$% Œ)r

.`Ë ’ÎÛ 5AqßŠ•Î #ÏŠÅ6ãr þ1‘ö9$ `Ë £‰ƒ ûü/ $J) $]Ï‰|ÁB

ûüÎB ÖsÅ #‹»d (q9$% ÏM»Y6É9$ Nèd!` $£Jù ß‰Hq& ÿçmã$ “ Ïò€/

ÇÏÈ الصف:۶

او هغه وخت راپه یاد کړئ چي عیسی د مریمې زوی بني اسرائیلو ته وویل: یقیناً چي زه د الله له لوري تاسو ته استازی او پیغمبر یم، د تورات تصدیقوونکی او د هغه نبي (د راتلو) زېری ورکوونکی چي له ما وروسته به راځي، نوم ئې احمد دئ، خو کله چي له څرګندو نښو سره ورته راغی وئې ویل: دا خو څرګند سحر دئ.

ګورئ چي عیسی علیه السلام مخکنی پیغمبر، د هغه دعوت او د ده په لاس راغلی کتاب تصدیقوي او د راتلونکي پیغمبر په اړه خلکو ته زېری ورکوي، ذهناً ئې د ده ملګرتیا ته تیاروي او راتلو ته ئې لار آواروي.

قرآن عظیم الشأن موږ ته لارښوونه کوي چي پیغمبران علیهم السلام د دې لپاره رالیږل شوي چي انسان د فلاح او سعادت لاري په موندلو کي د دوی لارښوونو ته اړ او محتاج دی، دا ځکه چي تاسو د دې عالم هر څه داسي ګورئ چي په فطري او طبیعي توګه وحي ورته شوې، د ژوند تګلاره ورښودل شوې، د کوم مقصد لپاره چي پیدا شوی او کوم کار چي ورسپارل شوی، د سر ته رسولو فهم، شعور او اراده ئې ورکړی شوې،

پوهېږي چي څه وکړي او څه ونه کړي، څه وخوري او څه ونه خوري، خو انسان چي د کوم ستر مقصد لپاره پیدا شوی، د هغه د سرته رسولو لپاره پر فطري لارښوونې برسېره مزید هدایت او لارښوونې ته ضرورت لري، که تاسو انسان له حیواناتو سره مقایسه کړئ نو انسان به تر هر څه زیات لارښوونې، پالني او ساتني ته اړ او محتاج ومومئ، اکثر حیوانات به داسي وګورئ چي له پیدایښت سره سم، او دنیا ته له راتلو لنډه موده وروسته له مور او پلار نه مستغني او بې نیازه شي، لنډه موده وروسته خوراک کولی شي، که په وچه کي پیدا شي نو په خپلو پښو تلی شي، که په بحر کي پیدا شي نو لامبو وهلی شي، د مور او پلار له وینا پرته همغه څه خوري چي ګټه وررسوي او د هغه څه له خوراکه ډډه کوي چي تاوان ورته لري، خو د انسان ماشوم تر اوږدې مودې شدیداً د مور او پلار پالني ته اړ او محتاج وي، د اور او د اوبو فرق نشي کولی.

څومره چي انسان د پلار او مور لارښوونې، پالني او روزني ته اړ دئ همدومره د پیغمبرانو لارښوونې ته اړ دئ، هغه د پیغمبر له لارښوونې پرته نه خپل ځان پېژندلی شي، نه دا پراخ عالم او کائنات، او نه د الله تعالی په لوري خپله لار، نه په دقیقه توګه د حق او د باطل ترمنځ تفکیک کولی شي، نه د عدل او ظلم ترمنځ توپیر، او نه مفید او مضر او حلال او حرام سره بېلولی شي، دا سمه ده چي انسان ته عقل او شعور ورکړی شوی چي د دې په مرسته کولی شي څه ناځه ښه او بد سره بېل کړي، او له دې اړخه ترنورو ژوو مخکي دئ، خو یوازي د عقل او شعور په مرسته،

ځان او ټول عالم پېژندل او بیا د یوه جامع او کلي معرفت په رڼا کي خپله تګلاره ټاکل ورته ممکن نه دي، انسان د عقل او شعور په څنګ کي دې ته ضرورت لري چي د لارښووني او هدایت لپاره ئې پیغمبران ولېږل شي، د همدې لپاره الله تعالی د زمانې په هر پړاو کي د خلکو د لارښووني او هدایت لپاره پیغمبران لېږلي.

قرآن عظیم الشأن په دې ارتباط فرمایي:

$YÏ»f#ä Nä3øæ (qè/ Nà6 ZÏB wqß™‘ Nà6‹Ïù $Zù™ö‘& $J.

N9 $B Nä3Ïèßr pJò6 Ïtø:$r = »GÅ3ø9$# Nà6 ßJÏèßr Nà6 Å2“ßr

ÇÊÎÊÈ bqßJn=÷ès? (qçRqä3s? البقره: ۱۵۱

همداسي لکه چي په تاسو کي مو ستاسو له منځه داسي پیغمبر درولېږو چي زما آیتونه درباندي لولي، ستاسو روزنه کوي، علم او حکمت درښیي او هغه څه درښیي چي نه پرې پوهېدئ.

یعني پیغمبران د دې لپاره لېږل شوي چي د الله جل شأنه آیتونه خلکو ته واوروي، له شرک، فساد او بدکارۍ ئې وژغوري، د دوی ټولنه له مفاسدو او مظالمو تزکیه او پاکه کړي، د هغوی عقاید تزکیه کړي، هغوی ته کتاب وروښیي، د دې کتاب د پلي کولو او تطبیق طریقه ورزده کړي، دلته له کتاب نه مراد هغه احکام دي چي الله جل شانه په خپل کتاب کي نازل کړي او له حکمت نه مراد د دې احکامو د تطبیق لاري، چاري او

طريقې دي. يعني پيغمبران عليهم السلام هم خلکو ته الهي احکام او د دين او دنيا اړوند ضوابط او قواعد ښيي، هم د دوی د ژوند اهداف او مقاصد ورښيي او هم دغو اهدافو ته د رسېدلو طريقې ورښيي، هم خلکو ته کتاب ښيي او هم د دې کتاب د تطبيق او عملي کولو چاري ورښيي او ټول هغه څه ورښيي چې په خپله پرې پوهېدی نشول.

گورئ چې په دې مبارک آيت کې موږ ته لارښوونه شوې چې پيغمبران عليهم السلام موږ ته هغه څه هم راښيي چې پرې پوهيدی نشو، (bqß-è? (qÇqã? N9 $B NãßÏèãr : او هغه څه درزده کړي چې نه برې پوهېدئ، تاسو په هغه د پوهېدو توان نه درلود، درته ممکنه نه وه چې پرې وپوهېږئ.

ÕÉ)9 $£B ª! ?ã 'ÕBs9Z ûüÏZB]è/ $] ZÏù ÓÎ? wqß' ÍÎZ $BŞ ÔÌ ÓÅ$gR

pJò6 ïtø$r =»GÅ6 Nß3Ïèãr NÍkÏe2 "ãr ¾ÏmG»/#ä NÍköæ (qè

آل عمران : ۱۶۴ ÇÊÏÈ ûüÎB @»=Ê 'Å9 @ö6 `B (qçR. bÎr

يقيناً چې الله پر مؤمنانو احسان وکړ چې په دوی کې ئې د دوی له منځه داسې پېغمبر مبعوث کړ چې د ده آيتونه پرې لولي، د دوی روزنه کوي او کتاب او حکمت ورښيي، په داسې حال کې چې تر دې د مخه په څرگندې تېروتنې کې وو.

په دې مبارک آيت کې چې د احد د جگړې په ارتباط نازل شوی

مسلمانانو ته ویل شوي: پېغمبر خو هغه څوک دئ چې تاسو د ده په لاس له ضلالت او بې لاریتوبه وژغورل شوئ، د ده بعثت خو پر تاسو د الله تعالی یوه ستره پېرزوینه وه، ده درته حلال او حرام وښودل، ستاسو روزنه ئې وکړه، کتاب او حکمت ئې دروښود، په غنائمو کې غلول خو د ده لخوا خیانت وګڼل شو، تر دې د مخه خو غنیمت یا د زورورو قومندانانو حق ګڼل کېدو او یا د هغه چا چې په لاس کې ئې پرېوتی وو، کمزوري تل ترې محروم وو، ده درته وویل چې غنایم به د جنګ په پای کې راغونډېږي او په ټولو مجاهدینو به مساویانه وېشل کېږي، ولي مو د پېغمبر علیه السلام په اړه بې ځایه تشویشونه کول؟!

په دې اړه د ابراهیم او اسمعیل علیهما السلام په دعا کې کې داسي راغلي:

DgßÏèã 7Ï»ƒ#ä bÍÎæ (qè÷ bå‰B ZwqßŠ Nÿg‹Ïù ô]èWö/$Z/‘

ÇÊËÒÈ DŠÅs ø9$#ãƒÍ•èø9$# MR& 7Rî) bÍÎj.“ãr pJõ3Ïtø:$# = »GÅ3ø9$#

البقره: ۱۲۹

اې زموږ ربه! په دوی کې په خپله له دوی نه داسي پېغمبر مبعوث کړه چې ستا آیتونه پرې لولي، کتاب او حکمت ورښيي او روزنه ئې کوي، بې شکه چې همدا ته باحکمته عزتمن یې.

قرآن د ابراهیم علیه السلام په قصې کې زموږ په وړاندي د پیغمبرانو علیهم السلام د شخصیت او مأموریت په اړه یو ډېر دقیق او

جامع تصویر ږدي، هلته چي وايي: الله تعالی اراده کړې وه چي په مکه کي د توحید بنسټ کېښودی شي او دلته کعبه او د موحدینو د راغونډېدو مرکز جوړ شي، غوښتل ئې دا مرکز د یوه ستر موحد او بت ماتوونکي په مبارک لاس بناء شي، ابراهیم او د ده سرتېری زوی اسمعیل علیهما السلام ئې د دې ستر کار لپاره غوره کړل، هغه په عراق کي د یوه بت لمانځونکي او بت جوړوونکي په کور کي پیدا شو، د نمرود تر سلطې لاندي یوې شرک وهلې جاهلې ټولني کي، هلته چي خلک هم د ژوندي نمرود په وړاندي سر ټیټوي او هم له مرګ نه وروسته د ده مجسمې ته!! خو ابراهیم علیه السلام ته نه د مړه بت لمانځل د منلو وو او نه د ظالم نمرود واکمني، پلار او قوم ته ئې ویل: دا ستاسو د لاس او ذهن مولود جعلي خدایان نه منم، نه دا بتان، نه دا لمر، سپوږمۍ او ستوري او نه هیڅ فنا کېدونکی په خدایۍ منم، الله همغه دئ چي هر څه ئې پیدا کړي. خو کله چي ئې ولیدل دا خلک یوازي د ده په بلني او استدلال له شرک نه لاس نه اخلي، پرېکړه ئې وکړه چي دا بتان رانسکور کړي، پوهېدو چي هم د نمرود ظالمانه واکمني د دغو بتانو په بنسټ ولاړه ده او هم د ولس د مظلومیت او په خوارۍ، ذلت او جهل کي د ژوند کولو عامل ئې همدا بتان او د هغوی لمانځنه. نه ئې د ولس د انتقام پروا وکړه او نه د نمرود له غضب نه وېره، یوازي وو، له یوه تبر نه پرته ئې بل څه نه شو برابرولی، خو دغو اندېښنو د ده اراده او عزم نه شو بدلولی، تبر په لاس د بتانو خوني ته ورننوت، ټول ئې یو په بل پسي رانسکور کړل او تبر ئې د ستر بت په غاړه کي

ځوړند کړ او له خوني په ډاډه زړه ووت. خلک له مېلې راوګرځېدل، هلته ئې نمرود لمانځلی وو، کور ته تر تلو مخکې باید د نمرود بتان هم ولمانځي، خو دلته ئې ناڅاپه ټول بتان مات، نسکور او نړېدلي وموندل او ستر بت مزید سپک شوی، تبر ئې په غاړه کي، د نورو د ماتولو اتهام ورته متوجه، خو نه اتهام ردولی شي او نه اصلي ماتوونکی ښودلی شي، دا همغه خدایان وو چي خلکو له دوی نه د خپلو حاجتونو ترسره کېدو او د ستونزو د حل طمع کوله او دا ورته تلقین شوې وه چي د ستونزو د حل مرجع دغه ده، ستاسو د مشکلاتو عامل نظام او واکمنان ئې او د دوی تصرفات نه دي، مشکلات مو له دې راولاړ شوي چي دا خدایان درنه ناراضه دي. او دا هغه څه دي چي هر نمرودي نظام تر هر څه مخکي او زیات ورته ضرورت لري. له ابراهیم نه پرته بل څوک په دې کار نه شو تورن کېدی، هغه ئې راحاضر کړ، پوښتنه ئې وکړه: دا کار تا کړی؟ ابراهیم علیه السلام د داسي غونډې، همدې حالت او د بت لمانځونکو داسي یوې پوښتني ته منتظر وو، وئې ویل: تبر خو د ستر بت په غاړه کي دئ، له هغه پوښتنه وکړئ که خبري کولی شي!! ځواب ئې ورکړ: ابراهیمه! ته خو پوهېږې چي دوی خبري نه شي کولی! هغه همدا ځواب غوښتو، وئې ویل: نو دا تاسو څنګه د هغه څه عبادت کوئ چي نه خبري کولی شي، نه له ځانه ضرر دفع کولی شي، نه بل ته ګټه رسولی شي، افسوس پر تاسو او ستاسو پردغو معبودانو!! د قوم او د دوی د سالار نمرود پرېکړه معلومه وه، زندان، په اور سوزول، داسي سزا چي د نورو لپاره عبرت شي. خو ابراهیم

علیه السلام د نمرود له لوري د ده د مرګ او سوزولو د پرېکړي د اورېدو په خوب کي وویل: د مرګ ژوند پرېکړه هغه ذات کوي چي دا لمر له مشرقه راپورته کوي او په مغرب کي ئې پرېباسي، اور ته د لوېدو په وخت کي ئې ویل: الله راته کافي دئ، هماغه تر ټولو غوره وکیل او نصیر. الله تعالی دا ابراهیم د کعبې د جوړولو لپاره له سوزېدو وژغورو، له عراق نه ئې شام ته او بیا له هغه ځایه مکې ته راووست، دلته ئې په بې اوبو او وحشتناک بیابان کي د هاجر او تي خور اسمعیل یوازي پرېښودو امر ورته وکړ، په دې ستر امتحان کي هم بریالی شو، کله چي اسمعیل ځوانۍ ته ورسېد، په خوب کي ئې داسي څه ولیدل چي د اسمعیل د قرباني کولو اشاره ئې ور ته کوله، د ده لپاره همدا اشاره کافي وه، زوی ته ئې دا خبره وکړه، هغه په خوب کي ورته وویل: پلاره! څه چي درته ویل شوي، هغه ترسره کړه، ما به صابر او مطیع ومومې، په دې لوی او خطرناک امتحان کي دواړه بریالي شول او اوس نو دوی د هغه ستر کار لپاره جوګه شوي چي د زمکي پر سر د الله مبارک کور، کعبه، د موحدینو قبله د دوی په لاس جوړه شي، دوی چي کله د دیوالونو په اوچتولو لګیا او ډېري ئې یوه د بلې په سر ایښودې، دا وینا ئې په ژبه وه: اې زموږ ربه! له موږ نه ئې قبول کړه، بې شکه چي ته خو ښه پوه اورېدونکی یې. اې زموږ ربه! موږ دواړه درته منقاد او تابع وګرځوه او له اولادې مو تا ته یو منقاد امت او موږ ته زموږ دیني مناسک راوښیه او توبه مو قبوله کړه، یقیناً چي ته ډېر مهربان توبه قبلوونکی یې. په دوی کي په خپله له دوی نه داسي پیغمبر مبعوث

کړه چي ستا آيتونه پرې لولي، کتاب او حکمت ورښيي او روزنه ئې کوي، بې شکه چي همدا ته باحکمته عزتمن يې.

په هغي وېروونکې بيديا کي د دوو مهاجرو او له خپل هيواد نه د شړل شوو په لاس چي کوم کور جوړ شو، دا دئ څلور زره کاله وروسته هم، هر کال تر شلو لکو نه زيات خلک د هغه طواف کوي، هملته د دوی پر پله گام ږدي او همغه څه کوي چي دوی دواړو له خپل رب نه غوښتي وو.

قرآن د بني اسرائيلو او هري هغي مذهبي ډلي غلط تصورات رد کړي چي مذهب او مذهبي مقام موروثي گڼي او گمان کوي چي له پلار نه اولاد ته په ميراث رسي او دا طمع لري چي پېغمبرانو او د الله دوستانو ته د انتساب په وجه د الله د پېرزوينو وړ، د امامت وارث او د جنت مستحق دي، دوی ته ويل شوي چي نه مذهب او عقيده داسي شی دئ چي په ميراث وړل کېدی شي او نه مذهبي مقام داسي مقام دئ چي له پلاره اولاد ته په ميراث رسېدی شي، د الله په دين کي له هر چا سره معامله د ده د عقيدې او عمل له مخي کېږي، له هر چا نه به د خپلو کړو وړو پوښتنه کېږي، پېغمبرانو ته ځان منسوبول او ځان د دوی د مقام او منزلت وارث گڼل او له دې لاري د امتيازاتو ترلاسه کول، دا هغه کارونه دي چي د بني اسرائيلو ټگمارو مذهبي مشرانو کول. دوی ځان د الله د خاصي کورنۍ غړي، د پېغمبرانو ورثه او ځای ناستي گڼل او ابراهيم عليه السلام ته ئې ځان منسوباوو، الله تعالی د دوی په ځواب کي فرمايي: ابراهيم مشرک نه وو،

خپل اولاد ته ئې دا غوښتي وو چي د خلکو د ارشاد او هدايت لپاره ئې امامت او قيادت په برخه شي، خو الله تعالى د ده د غوښتنې په ځواب کي ويلي وو: دا مقام د ظالمانو په برخه کېدی نشي، ابراهيم عليه السلام خو کعبه د دې لپاره جوړه کړه چي دا د امن کور وي، د امن وسيله وي، دلته خلک په ډاډ او اطمئنان سره د الله عبادت او ذکر وکولی شي، ده خو دا تمنا کړې وه چي د دې سيمي اوسېدونکي د الله شاکر بندگان وي، تل په دوی کي داسي پېغمبران مبعوث شي چي دوی ته دين وښيي او له گناهونو نه ئې وژغوري، ده خو خپل اولاد ته د دې توصيه کړې وه چي د يوه الله عبادت به کوي، د ابراهيم او ستاسو د جد يعقوب عليهما السلام توصيه خو دا وه، تاسو څنگه له خپل شرک، فساد، ظلم، د دين او دينداراتو له دښمنۍ سره سره ځان هغوی ته منسوبوئ؟!!

دا مطلب د قرآن عظيم الشأن په ډېرو ځايونو کي توضيح شوی چي د پيغمبرانو د بعثت نه مخکي تاسو په داسي ناپوهۍ او جهالت کي وئ چي ترې وتلی نشوئ او د سعادت لار مو نشوی موندلی، حتی پيغمبر عليه السلام ته فرمايي:

ÇÐÈ 3″ ‰gù w$Ê 8‰ ` rr

آيا ضال (لاروركی) ئې ونه موندې چي هدايت ئې کړې .

چي پيغمبر عليه السلام ته داسي خطاب کېږي، د دې معنی دا ده چي انسان من حيث الانسان وحي ته اړ او محتاج دئ، ځکه نو الله تعالی د انسان د هدايت او لارښوونې لپاره وحي رالېږلې او پيغمبر ئې مبعوث

کړی.

قرآن عظیم الشأن فرمايي چې څوک پر پیغمبر ایمان نه لري، هغه ئې ځان ته لارښود نه دئ ټاکلی او هغه رڼا ئې نه ده په برخه شوې چې الله تعالی د پیغمبر په لاس رالېږلې، مثال ئې هغه چا ته ورته دئ چې د ژور سیند د اوبو په تل کي وي، د بحر څپې ئې پر سر، یوه د بلي د پاسه، او تر څپو بر پر سیند پرېږي تیارې ورېځې، تیارې یوه د بلي د پاسه، هومره تیاره او داسي تک تور محیط او ماحول چې حتی که خپل لاس راوباسي نه ئې شي لیدلی، یعني هغه د کفر په وجه په داسي یوه تیاره محیط کي واقع دئ چې حتی خپل ځان هم نشي پېژندلی، څه دا چې خپل ماحول او محیط درک کړی شي، لکه چې فرمايي:

¾iiYqù `Ë ÓqB ¾iiYqù `Ë ÓqB ç9±ø/ ÓÅ9–Sz ’Î ,M»Jè%. #&

$g1•ƒ %3 ƒ Ó9 ¼ç‰ƒ l •z &#Œ Ï ÇÙ è/ -qù $kÕ è/ ‰M»JèB Ò $tž

ÇÉÈ Aqè Ë ¼ç9 $Jù #Yqç ¼ç9 ª! $è ø Ó9© `Br النور: ۴۰

او لکه په ژور بحر کي هغه تیارې چې یوه د بلي له پاسه څپو پوښلی وي، او له پاسه ئې ورېځې، تیارې ځیني د ځینو نورو پرسر، که خپل لاس راوباسي نه ئې شي لیدی، او چاته چې الله کومه رڼا نه وي ورکړې نو هیڅ رڼا به ئې په برخه نشي.

قرآن له پیغمبرانو علیهم السلام او د دوی له رسالت او لارښوونو نه

منکر کافران له مړو سره تشبیه کوي او فرمایي:

† Î ¾ïhÎ ÓÅðƒ #Yqç ¼çq9 $Yèù_r ¼çm»uZø‹uŠômr'sù $\GøŠtB b%. `Br&

`Îãš• ïÍ‹. $k]ÏiB 8lÍ$sƒ¿2 §ø‹s9 ÏM»Jè=—à9$’Îû ¼ã&é#sW¨B `J. Ä $Y9$

ÇÊËËÈ šc qè=yJ÷ètƒ (#qçR. $B úïÌÿ»s3ù=Ï9 &

الانعام:۱۲۲

آیا هغه چي مړ وو، بیا مو راژوندی کړ او داسي رڼا مو ورپه برخه کړه چي په هغې سره په خلکو کي تګ کولی شي، هغه چا ته به ورته وي چي په داسي تیارو کي وي چي ترې وتونکی نه وي، کافرانو ته همداسي هغه څه ښایسته شوي چي دوی ئې کوي.

په دې مبارک آیت کي څو ډېري مهمي او اساسي خبري په ایجاز او اختصار سره شوې:

- کفر داسي دئ لکه مرګ او ایمان داسي دئ لکه ژوند، کافر د مړي په څېر دئ او مؤمن د ژوندي په څېر.
- څوکچي کافر وو او الله تعالی ایمان ورپه برخه کړ داسي دئ لکه چي مړ وو او الله تعالی راژوندی کړ.
- د الله تعالی لاښود کتاب داسي دئ لکه رو ڼ څراغ چي په تیاره کي انسان ته لار ښیي.
- د دې روڼ څراغ په رڼا کي انسان کولی شي د خلکو په منځ کي د تلو لار ځان ته روښانه کړي، دوست او دښمن، صالح او طالح، مؤمن او منافق، ښه او بد وپېژني، لوړي او ژوري ووینې، خنډونه او ګړنګونه ورته جوت

شي.

- بې ايمانه انسان په يوې کفري ټولني کي هغه چا ته ورته دئ چي په پرېړو تيارو کي پروت وي او د وتلو ټولي لاري پرې بندي وي.
- دا تياره په حقيقت کي د جهل، شرک او کفر هغه تياره ده چي د ده پر زړه، دماغ او ستر گو ئې سيورى غوړولى، د ده معيارونه ئې مختل کړي، د ده احساسات او مشاعر ئې ځپلي، خپل بدي کړني ئې ورته ښايسته کړې.

دا آيتونه موږ ته ښيي چي انسان پيغمبرانو ته اړ او محتاج دئ، الله جل شأنه د ده د اړتيا رفع کولو او د ده د لارښووني او هدايت لپاره پيغمبران رالېږلي. پيغمبر موږ ته د داسي اسوې او قدوې حيثيت لري چي کتاب د هغه په شخصيت کي عيني تجسم موندلى، يوازي کتاب د انسان د لارښووني لپاره کافي نه دئ، بايد الهي کتاب د يوه چا په عملي شخصيت کي څرگند شي، ټول مفاهيم او احکام ئې د هغه په شخصيت کي مجسم شي، د انسان د لارښووني لپاره يوازي دعوت کافي نه دئ بلکي د دعوت ترڅنگ داعي او معلم ته ضرورت شته، همدا وجه ده چي الله تعالى خپل کتاب د پيغمبر په لاس رالېږي.

پيغمبر عليه السلام په مکه مکرمه کي د دعوت په ابتدايي شپو ورځو کي، د دې په ځاى چي رسالې او کتابونه وليکي، شخصيتونه ئې جوړ کړل؛ ځکه چي د دعوت لپاره تر هر څه د مخه داسي داعي په کار دئ چي دا دعوت د هغه په شخصيت کي مجسم شي، کله چي رسول الله صلىالله عليه وسلم دغسي داعيان وروزل او د دعوت چلولو لپاره ئې اجتماع ته

وړاندي کړل، ګورئ چي خلک فوځ فوځ د ده خوا ته راتلل او په څنګ کي ئې ودريدل.

قرآن عظيم الشأن په دې اړه فرمايي:

®$(qã_ ö÷ b‰. `Jÿ ¯Z ¡ m ôqß™é‹ $Eq߉‘ ’Î Nä3 b‰. ô‰s)©

ÇËÊÈ #ZŽÏV. ©!$• .Œr •Åy$Pöq$# الاحزاب: ۲۱

يقيناً چي تاسو ته د الله په استازي او پيغمبر کي نېکه بېلګه او اسوه ده. هغه چا ته چي الله او د آخرت ورځې ته اميد ساتي او الله زيات يادوي.

يعني څوک چي غواړي الله ته د هيلي درلودو په څرنګوالي وپوهېږي او هغه عملونه وپېژني چي په وجه ئې انسان د الله د مرستي، رعايت او عنايت طمعه او هيله کولی شي، نو دا دي له پيغمبر نه زده کړي، څوک چي غواړي وپوهېږي آخرت ته هيله او اميد درلودل يعني څه، او غواړي هغه عملونه وپېژني چي په آخرت کي به ګټه وررسوي او له دې لاري کولی شي د نېک آخرت طمعه ولري نو هغه دي آخرت ته د طمعي او هيلي څرنګوالی له پيغمبره زده کړي او څوک چي غواړي د الله د زيات ذکر په څرنګوالي پوه شي بايد په دې کي د پيغمبر متابعت وکړي، پيغمبر بايد د ده لپاره اسوه او قدوه وي او د هغه په شخصيت کي او د ده د اخلاقو او کړنو په رڼا کي د دې خبرو په حقيقت ځان پوه کړي، د ژوند په ټولو مسائلو کي بايد پيغمبر موږ ته بېلګه، اسوه او قدوه وي، الله ته د اميد واری په څرنګوالي کي، د آخرت په نسبت ايمان درلودلو او د اعمالو د

نتائجو په اړه آخرت ته طمعه او هيله ساتلو او د الله د زيات يادولو او ذکر په څرنگوالي کي بايد پيغمبر زموږ قدوه او اسوه وي.

همدا رنگه قرآن عظيم الشأن پيغمبر عليه السلام ته خطاب کوي او فرمايي:

’‹ĵ $šã#Šr ÇÎÈ #Ïƒ É Rr #ŽÅ6ãr #%ŷ»© 7 »Yù"ö $Rĵ óÉ9$$k$š»ƒ

«! $`Ï MÇ; b'Î ûüÏZÏB÷sßJø9$#ÎÅ0r ÇÎÈ #ŽÏB %[#ŽÅr ¾ÏmÏRøŒÎ « !$

Ng1Œ& ÷Šr ûüÉ)Ïÿ»ZßJø9$#r ûïÍÏÿ»3ø9$# ÆìÏÜè? wr ÇÍÈ #ŽÎ. WxôÒù

ÇÑÈ WŠÅ2 r« !$Î 4".r «! $’?ã ö@ž2 q?r   الاحزاب: ۴۵-۴۸

اې نبي! يقيناً چې ته مو شاهد، زېرى ورکوونکى، انذار ورکوونکى، د الله په حکم د الله لوري ته بلونکى او لکه روڼ څراغ لېږلى يې. او مؤمنانو ته دا زېرى ورکړه چې ستر الهي فضل به ئې په برخه شي، او د کافرانو او منافقينو متابعت مه کوه، ځوروني ئې له پامه وغورځوه، او پر الله توکل وکړه، او الله د وکيل په توگه کافي دئ.

په دې آيتونو کي د پيغمبر عليه السلام څو صفاتو ته اشاره شوې:

- نبي: هغه څوک چې له حقايقو خبر او په خبرو پوه وي.
- رسول: هغه استازى چې له يوه پېغام او رسالت سره لېږل شوى.
- شاهد: هغه څوک چې د يوه مطلب په حقانيت په خپل قول او عمل سره شهادت ورکوي او د نورو لپاره بېلگه او اسوه وي.

- مبشر: زېرى وركوونكى.
- نذير: له بدو پايلو او خطرناكو پېښو او عواقبو نه وېرووونكى.
- داعياً الى الله: د الله په لوري بلونكى.
- سراجاً منيرا: روڼ او روښانه څراغ.

په دې مباركو آيتونو كي نه يوازي د پيغمبر عليه السلام ځانګړتياوي ښودل شوې بلكي د دعوت د بېلو بېلو مراحلو تسلسل ته هم اشاره شوې، په دې توګه:

- د پيغمبرانو هر دعوت له داسي خلكو پيل شوى چي لومړى ئې په خپله پوهه او بصيرت په برخه شوى، الله تعالى د وحي له لاري په حقايقو پوه كړي، بيا له الهي پېغام او رسالت سره د خلكو د هدايت او لارښوونې لپاره لېږل شوي، بيا همدغه پېغام او دعوت د دوى او د دوى د پلويانو په عملي شخصيت كي عيني تجسم مومي، له هر يوه نه د خپل دعوت د ټولو مفاهيمو لپاره ژوندى شاهد او بېلګه جوړ شوى، ګورئ چي دلته په دې صف كي يوازي پوهه او بصيرت كافي نه دئ، بلكي له پوهي وروسته ګڼ شمېر مراحل شته، پيغمبر عليه السلام فرمايي: د علم دوه ډولونه دي: يو ئې هغه چي يوازي په ژبه وي، داسي علم به د قيامت په ورځ د انسان په خلاف حجت ګرځي او بل ئې هغه نافع علم چي د عمل لارښود وي او انسان پرې عمل كوي.
- د پيغمبرانو عليهم السلام په لار تلونكي بايد د خپلي الهي تګلاري د دقيقي پېژندني ترڅنګ د الهي پېغام حامل وي، دا پېغام او رسالت بايد د

دوی په عملي شخصيت کي داسي راڅرگند شي چي هر ليدونکی د دوی په کړنو کي د دې دعوت څرنگوالی او اغېز په خپلو سترگو وگوري. دا ځکه چي پيغمبر عليه السلام د شاهد او گواه په توگه لېږل شوی، داسي چي د ده عمل د ده د دعوت او رسالت په حقانيت شهادت ورکوي او دا دعوت او عقيده د ده په عملي شخصيت کي په داسي توگه راڅرگندېږي چي هر ليدونکی د دې عقيدې په حقانيت متقاعد کړي.

- د پيغمبر بل مهم صفت دا دئ چي هغه د مبشر په توگه لېږل شوی، د مأيوسو او نا اميدو خلکو طرف ته تللی، هغوی ته ئې اميدواري ورکړې او له ياس او نا اميدي ئې ژغورلي، هغوی ته ئې د ايمان په لار کي د روښانه مستقبل او ځلاندي راتلونکې زېری ورکړی، د پيغمبرانو عليهم السلام په لار تلونکی هر دعوتگر بايد تر ټولو د مخه مبشر وي، د يأس او نا اميدۍ مقابله به کوي، هغه دعوتگر چي په خپلي بريا باور نه لري، د خپل رب په رعايت، عنايت او مرستي ئې بشپړ باور نه وي، د خپل دعوت راتلونکې ته هيله من نه وي، مأيوس وي، خپل مخاطب ته د بريا، فتحي، غلبې او روښانه مستقبل زېری نشي ورکولی، هغه يو ناکام داعي دئ، دا ځکه چي له نبوت او رسالت نه وروسته د هر پيغمبر لومړی صفت مبشر دئ، هغه په خپله هيله من دئ، داسي چي تر سختو نه په سخت حالت کي نه مأيوسه کېږي او هغه خپل امت ته هم د روښانه راتلونکې او حتمي بريا او د فتحي زېری ور کوي او د مبشر په توگه د مأيوسو ولسونو طرف ته درومي.

- او هغه نذير دئ، د ظلم مقابله كوي، د فساد، جهل او شرک مقابله كوي، خلک د فساد، شرک، جهل او ظلم له بدو پايلو وېروي، هغه د منكراتو او مفاسدو په وړاندي چوپ او بې اعتناء نه پاته كېږي، بلكي خلک وېروي، كه له يوې خوا مؤمنانو ته د ايمان په خط كي د بري او غوره پايلي زېرى وركوي، له بلي خوا هغه چاته چي له دې لاري منحرف شي او مفسدينو او ظالمانو ته انذار وركوي او د كفر، ظلم او فساد له بد عاقبت نه ئې وېروي.
- هغه يو دعوتگر دئ، په خپل قول او عمل سره، بلنه ئې د الله تعالى لوري ته وي، نه د ځان لوري ته، او نه د كوم دنيوي غرض او مقصد لپاره، داسي بلونكى او دعوتگر چي د خپل رب په اذن او حكم او د ده له سننو سره سم خلكو ته بلنه وركوي، غواړي خلک د الله طرف ته لاړ شي، هغه ته ورنږدې شي، په الهي اخلاقو مزين او سمبال شي.
- هغه په انساني ټولني كي داسي دئ لكه په تياره كي روڼ او روښانه څراغ، خپله سوزي خو نورو ته رڼا وركوي، لكه شمع په خپل سر اور وړي چي د نورو ماحول او د پښو مخه روښانه كړي، د نورو لپاره سوزي، د نورو د هدايت او لارښووني لپاره ځان وقفوي، كله چي خلک په تياره كي وي او روڼ مشعل ته اړوي نو دى د روڼ او روښانه څراغ په څېر دوى ته لار ښيي او له تيارو ئې باسي.

له دغو څرګندونو وروسته د پيغمبر د نورو دندو په اړه فرمايي:

ÇÏÈ #Žî. wÕ ù « $` Ï M¢ b'Î ûüZÏBsÜ9$#Ï Å0r الاحزاب:۴۷

او مؤمنانو ته د دې خبري زېری ورکړه چي د الله له لوري ئې ستر فضل په برخه دئ.

دوی باید ډاډه وي چي الله تعالی به خپل ستر فضل ورپه برخه کړي، پر دښمنانو به فتحه، برلاسي او غلبه ورکړي او خپل تأیید به د دوی په حال شامل کړي.

بیا فرمایي:

« $’ ?ã @ž2 q?r ÑG1Œ& +Šr ûüÉ y ZÛ# ûïÏy 3$ÀÛê¥r

ÇÍÑÈ WŠÅ2 r« $Î 4". r الاحزاب:۴۸

د کافرانو او منافقانو اطاعت مه کوه، او اذیت ئې پرېږده، او په الله توکل وکړه چي الله د وکیل په توگه کافي دئ

یعني له کافرانو او منافقینو ځان لري ساته، پام چي په خپل ژوند کي د دوی کړنلاره غوره نکړې، هدف ته د رسېدو لپاره هغه تدابیر غوره نه کړې چي کافران او منافقان ئې غوره کوي، د دوی د اذیت پروا مه کوه، ځان الله تعالی ته وسپاره چي هغه درته کافي دئ.

دا آیتونه موږ ته ښیي چي پیغمبرعلیه السلام د خلکو لپاره داسي اسوه او قدوه ده چي باید په هر څه کي په هغه پسي اقتدا وکړي.

قرآن د پیغمبرانو علیهم السلام له بعثت نه مخکي د خلکو حالت او د دوی له بعثت نه وروسته حالت داسي انځور کړی:

ûïïÉYâr šú ïÌÈ;ä `¿ÎjY9$ª! $] è7ù Z‰Ïh°r pBéâ $Z9$b%.

{qã-F-z $$JŠÏi Ä $Z9$ûü/ Nãó ŠÏ Ì¯s $$Î = »GÅ$$Ñgè B A“R&r

ãM»YÉ$$Dgã! ` $B Ÿ‰è/ . `B çqêréûïŸ$z/ ÏhŠÏi # =G-z $$Br ÏhŠÏi

`B ÏhŠÏi {qã-F-z $$JÏ {qãB#ä šú ïŸ$ª! $ “ ‰gù óÓY‹/ $Šã/

ÇËÊÈ ?JÉ)óB Þ ºŽÅ 4k] ãt±„ `B “Ÿ‰ôg ª! $r ¾ÏmÏŒÎ Ì¯s $$

خلک ټول يو امت او ټولی وو، نو الله زېرى ورکوونکي او انذار ورکوونکي پېغمبران ولېږل او له دوی سره ئې حقيقي کتاب راولېږو ترڅو د خلکو ترمنځ په هغه څه کي پرېکړه وکړي چي دوی په کي اختلاف کړی وو او اختلاف خو له هغو پرته بل چا نه وو کړی چي کتاب ورکړی شوی وو او دا هم په خپلو کي د کينې په وجه او وروسته له هغه چي څرګندي نښې ورته راغلې، نو الله په خپل حکم سره هغه کسان په مختلف فيه شيانو کي هدايت کړل چي ايمان ئې راوړی وو او الله خو چي هرڅوک وغواړي د سمي لاري په لوري ئې هدايت کوي.

يعني خلک د پېغمبرانو له بعثت نه مخکي يو شاني له حق نه بې خبره، په اختلافاتو اخته، بې لاري او په ظلم، جهل او فساد کي غرق ول، الله تعالی د دوی د لارښووني لپاره داسي پېغمبران راولېږل چي بې لاري انسانان له خپل بد عاقبت نه ووېروي او ورته ووايي چي ستاسو د دې

اوسني فردي ژوند، اجتماعي او اقتصادي نظام، اخلاقي روابطو او د راکړې ورکړې طریقه بدې پاېلې لري، هم په دې دنیا کې او هم په بلې دنیا کې، خو که له دې لاس واخلئ، حق ته غاړه کېږدئ، په الله او آخرت ایمان راوړئ، د الله دین ته تسلیم شئ، نو د دنیا او آخرت نېک بختي او سعادت به مو په برخه شي. پېغمبر هم بشیر وي او هم نذیر، د ده د دعوت وارثان به هم بشیر او هم نذیر وي، د بدانو او ظالمانو مخې ته به ودرېږي او د ظلم او فساد له بدو پایلو به ئې وېروي او مظلومانو ته به د حق لار ښيي او په سمه لار د تلو د نېکو پاېلو زېرى به ورکوي.

همداراز قرآن فرمايي:

x=ô &r `B#ä ôJù `ƒÍ ÉZãr ûïÎÅ;ã ¼ç7ø)ã ûüÎ™ ö@Å¡ö çÎ$Br

ÇÍÑÈ bqçRt 'tìtƒ öNèd Ÿwr óOÎgøŠn=tæ ì$ öqyz Ÿxù   الانعام: ۴۸

او موږ پیغمبران نه لېږو مګر زېرى ورکوونکي او وېروونکي، نو چا چي ایمان راوړ او (ځان ئې) اصلاح کړ، نو نه به څه وېره پرې وي او نه به غمجن شي.

دا مبارک آیت موږ ته ښيي چي:

- د پیغمبرانو علیهم السلام اساسي دندې دا دي چي نېکانو ته په دنیا او آخرت کي د ښې او روښانه راتلونکې زېرى ورکړي او بدان د خپلو ګناهونو له بدو پایلو ووېروي، که پیغمبرانو یوازې نېکانو ته د جنت زېرى ورکولى، فضایل ئې بیانولى، په بدانو ئې غرض نه درلودى، دوى ئې د ظلم او فساد له بدو پایلو نه وېرولى، په دوى ئې نیوکې نه کولى، له ظلم او فساد

نه لاس اخیستو ته ئې نه رابللی، نو هیڅکله به د دوی له مخالفتونو سره نه مخامخ کېدل. د پیغمبرانو علیهم السلام د ورثه وو دنده هم دا ده چي بشیر او نذیر به وي، چا چي هغه کار وکړ او دا نه، رښتینی وارث نه دئ، ځوک چي د ظالمانو او بد کارانو له مخالفت سره مخامخ نه وو، د پیغمبرانو علیهم السلام په لار روان نه دئ.

- چا چي ایمان راوړ او (ځان ئې) اصلاح کړ، هغه ته نه له هیڅ څه نه وېره په کار ده او نه په هیڅ څه ویر، که د خطرناکو دښمنانو له مخالفتونو سره مخامخ شو وېره دي نه لري او که د الله تعالی په لار کي ئې څه له لاسه ورکړل ویر دي پرې نه کوي.

د پیغمبرانو په دعوت او پېغام کي هم اهداف ښودل شوي او هم اهدافو ته د رسېدلو لاري په گوته شوي، لکه چي قرآن فرمایي:

ÈÜd9$’ ?ã ¼çÎ ôâãÈtø$ÈÏr 3“ ‰ßÎ ¼ãqß‘ Ÿ@™ ö ú Ÿ©$qè

ÇÈ bqãÎô³ßJø9$ ì. öqr ¾ÏJä الصف:۹

الله هغه ذات دئ چي خپل پیغمبر ئې له هدایت او حق دین سره ولېږو چي په ټولو ادیانو ئې غالب کړي که څه هم مشرکان کرکه ولري.

گورئ چي الله تعالی خپل پیغمبر ته هم حقیقي دین ښودلی او هم ئې تگلاره او د دې دین د پلي کولو او پر ټولو ادیانو د غالبولو لار ئې ورښودلې، یعني د پیغمبرانو علیهم السلام په پېغام کي هم اهداف ښودل شوي او هم تگلاره او خط مشي او اهدافو ته د رسېدلو لار، د پیغمبرانو په

دعوت کي دا دواړه قضيې توضيح شوي: هم ضوابط، اجتماعي نظام، قوانين، شريعت او احکام ښودل شوي او هم د دې ضوابطو، مقرراتو او اجتماعي نظام او د هغه د خاصو مناسباتو د پلي کولو طريقې او لاري تشريح شوې.

په پیغمبرانو د ایمان غوښتني

پر پیغمبرانو د ایمان مهمي او اساسي غوښتني دا دي:

توقیر او تعظیم:

پر پیغمبرانو د ایمان لومړۍ غوښتنه دا ده چي مؤمن انسان به د دوی توقیر او تعظیم کوي، هومره تعظیم او توقیر چي له الله تعالی رالاندي تر بل هر چا زیات وي او په دې کي هيڅوک له دوی سره برابر نکړی شي. قرآن عظیم الشأن په دې اړه صحابه وو ته حکم کوي چي پام کوئ کله چي د پیغمبر سره په مجلس کي ناست یاست داسي نه چي ستاسو غږ تر پیغمبر اوچت شي، لکه چي فرمایي:

Ÿr ÓÉ9$Nö¹ -öù Nä?ºqô &(pãuö? Ÿw (qãZB#ä ûïÏ%©!$# $pkš»¯t

Nä3èJã& Ÿ7tB b& ÇÙ è7ï Nä6 Ò è/ ìôg f . Éö)ãÿ ¼ç9 (rãgøB

ÇËÈ brâßêô ? Ÿw óOçFR&r

الحجرات: ۲

اې د ایمان خاوندانو! خپل غږونه د پیغمبر تر غږ مه اوچتوئ او هغه ته په جګ غږ سره خبره مه کوئ، هغسي لکه چي ستاسو ځیني نورو ته غږ

کوئ، داسي نه چي عملونه مو حبط شي حال دا چي نه پوهېږئ.

په دې مبارک آیت کي که له یوې خوا صحابه وو ته ویل شوي چي له پیغمبر علیه السلام سره په مجلس کي به د دې خیال ساتئ چي غږ مو د ده تر غږ لوړ او جګ نشي، په لوړ غږ به له هغه سره خبري نه کوئ، له لري به هغه ته په لوړ غږ نعرې نه وهئ، دا د ایمان منافي حرکات دي، په دې سره د انسان ایمان او نېک عملونه ضایع کېدی شي، که صحابه په دې مکلف وو چي د پیغمبر علیه السلام د حضور آداب به مراعاتوي، موږ په دې مکلف یو چي کله د رسول الله صلی الله علیه وسلم احادیث اورو باید ساکت او چوپ وو او په غور او دقت سره ئې واورو، د هغه د نوم په اورېدو سره باید درود پرې ووایو، د پیغمبر علیه السلام د هري وینا په وړاندي خپله رأیه لري وغورځوو. د همدې آیت په استناد حتی علماء، مفسرین او محدثین وایي چي دا له دیني اخلاقو څخه دئ چي مسلمانان به له خپلو مشرانو سره په معامله کي د دې خبري مراعات کوي چي غږ ئې د دوی تر غږ لوړ نشي، شاګرد به له خپل استاد سره، د ډلي مجاهد به له خپل سرخېل سره او ټول مسلمانان به د خپلي ټولني او اجتماع له مشرانو سره همدغه اخلاقي چلند مراعاتوي.

له بلي خوا فرمایي چي پام کوئ ستاسو غږ د پیغمبر علیه السلام تر غږ اوچت نشي، که نه ستاسو عملونه به حبط شي، په داسي حال کي چي نه به پوهېږئ، یعني په دې کار سره د انسان عملونه حبط او هدر کېږي، د پیغمبر توقیر، احترام او تعظیم هومره اهمیت لري چي د عدم مراعات په

نتيجه کي ئې د انسان عملونه حبط کېږي. چا چي پر پيغمبرانو عليهم السلام استهزاء کړې، الله جل شأنه په شديد عذاب اخته کړي، لکه چي قرآن فرمايي:

Nôãõ { & Sè (rãÿ. ûiïÖ ãMøÞ'ù 7 î6% `Ï Ï @ÎSã —ìÏçô$Ï%)9r

ÇÌÈ É$) Ïã b%Ÿ2 #øŠù الرعد:٣٢

او يقيناً چي تر تا مخکي پيغمبرانو باندي استهزاء شوې، نو موږ هغو کسانو ته چي کافران شوي وو مهلت ورکړ، بيا مو ونيول، نو وګوره چي دا څنګه عذاب وو.

چا چي پر پيغمبرانو استهزاء کړې، الله جل شأنه مؤاخذه کړي او خپل عذاب ئې پرې نازل کړی. نو وګوره چي دا عقاب او نيونه څنګه وه؟ وګوره چا چي پر مخکنيو پيغمبرانو استهزاء او تمسخر کړی او د هغوی احترام او توقير ئې نه دی ساتلی، پايله ئې څنګه وه، الله تعالی څنګه تعذيب کړل.

همدا راز فرمايي:

OÿŠB (rä, ™ šú ïÏ%©! -$sù 7 î6% `Ï Ï @ÎSã —ìÏçô$Ï%)9r

ÇÌÈ brâÏöó„ ¾ÏnÎ (qçŸ2 $B الانعام:١٠

او يقيناً تر تا نه په مخکنيو پيغمبرانو استهزاء شوې، نو پر هغو چي ملنډي به ئې پرې وهلې، همغه څه واقع شول چي استهزاء ئې پرې کوله.

يعني د پيغمبرانو عليهم السلام کومي خبري چي دوی د ملنډو وړ

ګڼلې او ملنډې ئې پرې وهلې، همغه رښتيا شوې، دوی نه د کمزورو او ضعيفو مؤمنانو بريا او د ځواکمنو کافرانو ماتې د منلو وړ خبره ګڼله او نه دا چې د الله تعالی عذاب به پر کافرانو نازلېږي، دواړه خبرې رښتيا شوې.

يعني دوی د پيغمبرانو د دې خبرو په نسبت استهزاء کوله چې د خپلو بدو عملونو جزا به ګورئ، او دا چې د کفر، ظلم، فساد او شرک په نتيجه کې به د الله جل شأنه عذاب په دوی نازلېږي، بالآخره همغه عذاب په دوی نازل شو په کوم چې دوی استهزاء کوله.

ژوره مينه:

په پيغمبرانو باندې د ايمان بله تقاضا دا ده چې انسان به له پيغمبر سره دومره مينه او محبت ساتي چې له الله جل شأنه رالاندې له هيچا او هيڅ څه سره دومره مينه ونه لري، لکه چې قرآن عظيم الشأن فرمايي:

ﻗﻞ [illegible — Qur'anic verse printed in a garbled font]

التوبه:۲۴

(ورته) ووايه: که ستاسو پلرونه، ستاسو زامن، ستاسو وروڼه، ستاسو

ښځې، ستاسو خپلوان، ستاسو هغه مالونه چې ذخيره کړي مو دي، هغه تجارت چې د بازار د سوړوالي او کساد نه ئې وېرېږئ او هغه بنګلې چې ورسره مينه ساتئ، (که دا ټول) تاسو ته له الله نه، د هغه له پيغمبر نه او د الله په لاره کي له جهاد نه غوره وي نو انتظار وکړئ چې الله خپله فيصله صادره کړي، او الله دا فاسق قوم نه هدايت کوي.

د دنيا هر هغه څه چې انسان ورسره مينه ساتي په دې آيت کي راخلاصه شوي، که تعلقات دي، که دوستان او خپلوان دي، که شتمني، مال، دولت، تجارت او بنګلې دي، هر څه چې دي دا ټول يوې خوا ته او الله، د هغه پيغمبر او د الله په لاره کي جهاد بلي خوا ته، که د چا مينه او محبت له دغو سره وي او هغه ورته تر الله تعالی، د هغه تر پيغمبر او د الله تعالی په لار کي تر جهاد غوره وي، نو دا کسان فاسقان دي او د الهي هدايت دروازې د هغوی پرمخ تړل شوي دي، الله ئې نه هدايتوي او له الهی هدايت نه محروم دي.

دا د انسان دايمان د تللو لپاره ستر او حساس معيار او ملاک دئ، په دې سره هره لحظه انسان خپل ايمان سنجولی شي، هره لحظه د دې سوال راپيدا کېږي چې آيا ته ايمان ته ترجيح ورکوې، الله ته، د هغه پيغمبر ته، او د الله په لاره کي جهاد ته او که پلار، زامنو، ورونو، خپلوانو، ښځې، مال، تجارت او بنګلو ته ترجيح ورکوې؟ انسان هره شېبه د خپل ايمان په اړه د همدغه معيار او ملاک او تلي په اساس قضاوت کولی شي، د چا چي تر الله نه د دې شيانو سره محبت زيات وي، هغوی فاسقان دي، د الله له هدايت

نه محروم دي، د هغوی پرمخ د هدایت دروازې تړل شوې دي.

د دغه آیت په استناد پیغمبر علیه السلام فرمایي:

عَنْ أَنَسٍ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صلی الله علیه وسلم: لاَ يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى أَكُونَ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِنْ وَالِدِهِ وَوَلَدِهِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ

ستاسو د یوه ایمان نه قبلیږي تر څو چي زه ورته له خپل پلار، اولاد او تر ټولو خلکو محبوب نه وم.

کامل اطاعت:

په پیغمبرانو باندي د ایمان بله تقاضا دا ده چي د خپل فردي او اجتماعي ژوند په ټولو برخو کي به د پیغمبر اطاعت کوو، لکه چي قرآن عظیم الشأن فرمایي:

ŒÎ ÏŠÇRÆ Ïq9r «! $Âc ÕÎ íÜãŠ ŽvÎ ÏŒ@qß™§ `B $ZŠù™ö‘& $Br

ÄqßJ9$Ïþ9 •ÿóG™$$ ©!$(rãÿóG™$$ 8rä!$_ ŠÎ¡ÿR& (#þq=ßà

ÇÏÍÈ $VJŠÏm§ $I#§? ©!$(r߉` q9 النساء:۶۴

او هیڅ پیغمبر مو له دې پرته د بل څه لپاره نه دئ لیږلی چي د الله په حکم سره ئې اطاعت وشي او که دوی هغه وخت درته راغلي وی چي پر خپل ځان ئې ظلم کړی وو، بیا ئې له الله څخه مغفرت غوښتی وی او پیغمبر هم ورته بخښنه غوښتې وی، نو الله به ئې مهربان توبه منونکی موندلی وو.

په دې جامع آيت کي څو ډېري ستري لارښووني شوې:

- الله تعالی خپل پېغمبران د دې لپاره رالېږي چي اطاعت ئې وشي، په دوی پسي اقتداء وشي، لارښود او مقتداء وګڼل شي، دوی يوازي پېغام راوړونکي نه دي، چي خلک به ئې فقط پېغام اوري او بيا به پخپله خوښه عمل کوي، نه، دوی د الهي پېغام عيني تجسم وګڼۍ، که غواړئ په دې پوه شئ چي الله تعالی څنګه انسان خوښوي، نو دا غوره او الله ته خوښ انسان د پېغمبر په څېره کي وګورئ، که غواړئ پوه شئ چي د الله په دين عمل کول څنګه وي، نو په دين د عمل کولو رښتينې بېلګه پېغمبر دئ.
- که کله کومه غلطي درنه وشوه، په کومي قضيې کي دي له پورتني اصل نه مخالفت وکړ او د پېغمبر اطاعت درنه پاته شو او د هغه په سنت دي عمل ونکړ، نو له الله تعالی بخښنه وغواړه، توبه وکړه. الله مهربان توبه منونکی دئ، توبه او توبه کوونکی خوښوي، نه يوازي دا چي توبه قبلوي او ګناه بخښي؛ بلکي پر توبه کوونکي مزيد مهرباني هم کوي.

يعني د پيغمبر د بعثت مقصد دا دئ چي انسان به په ټول ژوند کي او د ژوند په ټولو اړخونو، ابعادو او قضاياوو کي د پيغمبر اطاعت کوي، په هغه پسي به اقتدا کوي، هغه به د ځان لپاره اسوه او قدوه ګڼي او په ټول ژوند کي به د يوه مطيع بنده په توګه د پيغمبرانو په نقش قدم درومي.

دې مطلب ته په بل آيت کي داسي اشاره شوې:

Nûgǎæ 7 »Ÿù™ö $Jù 4q? `Br ®$í $Û& 6)ù AqßS9$ÆÜã `B

ÇÑÈ $zŠÿm النساء:۸۰

څوک چي د پېغمبر اطاعت وکړي، په حقیقت کي ئې د الله اطاعت کړی او څوک چي مخ واړوي نو ته مو پردوی څارونکی نه یې لېږلی.

د پېغمبر اطاعت په حقیقت کي د الله تعالی اطاعت دئ او له ده نه مخالفت له الله تعالی نه مخالفت، ځکه پیغمبر هیڅ خبره له ځانه نه کوی، د هغه هره خبره وحي ده، د پېغمبر دنده دا ده چي د الله پېغام خلکو ته ورسوي، هغه د الله استازی دئ، نه د خلکو څارندوی، له ده نه دا پوښتنه نه کېږي چي ولي ئې خلک له مخالفت نه منع نه کړی شو، دی په دې نه دئ مکلف شوی، مکلفیت ئې دا دئ چي خلکو ته د الله دین ورسوي.

که د قرآن په آیتونو کي لږ غور وکړئ نو دا به په صراحت سره ومومئ چي کوم پیغمبر کوم قوم ته تللی او هغوی ته ئې بلنه او دعوت ورکړی، قرآن د دوی دعوت په دغو دوو ټکیو کي خلاصه کوي:

ÇÊÉÑÈ Èbqãã‹Ûr&ur © $#(qà)¨?$$sù الشعرا:۱۰۸

له الله ووېرېږئ او زما اطاعت وکړئ.

هر پیغمبر خپل قوم ته همدا دوه خبري کړې: له الله ووېرېږئ او زما اطاعت وکړئ.

د استهداء لپاره پیغمبر ته رجوع:

په پیغمبر باندي د ایمان بله تقاضا دا ده چي انسان به د استهداء،

لارښووني او هدايت لپاره د پيغمبرانو دعوت ته د وروستۍ او آخري مرجع په توګه رجوع کوي، د ژوندانه د هري پيښي او هري قضيې په اړه به د پيغمبر عليه السلام د ارشاداتو په رڼا کي پرېکړه کوي، مخکي له دې چي د کوم کار په ارتباط پرېکړه وکړي، د کوم اقدام اراده وکړي، د تګ لپاره کوم لوری او استقامت انتخاب کړي، بايد وګوري چي پيغمبر عليه السلام د هغه په اړه څه ويلي، کله چي د پيغمبر عليه السلام د ارشاداتو په رڼا کي ورته معلومه شوه چي صحيح لوری کوم دئ، په پوره ډاډ او اطمئنان سره به په همدغه لار درومي، نه به په خپله ښي او کيڼ لوري ته د تلو تکل کوي او نه به د بل چا وينا ته اعتناء کوي، له پيغمبر عليه السلام نه را لاندي به د بل چا اطاعت په هغه صورت کي کوي چي له هغه نه اطاعت د الله او د پيغمبر اطاعت وي، د هغه خبره د پيغمبر له خبري سره ورته وي، په هغې مبتني او مستنده وي، له هيچا نه به مستقل بالرأی اطاعت نه کوي، هيچا ته به د وروستۍ مرجع په توګه رجوع نه کوي، پيغمبر به آخرينه مرجع ګڼي، قرآن همدغسي فرمايي:

ÍÞ[$ ’Írr AqßŠ9$#(qãè‹Ûr ©!$#(qãè‹Ûr& (þqãZtB#ä ûïÏ%©!$#$pkš‰r'¯»tƒ

Ìøä bÎ*sù (óOä3ZÏB

ÇÎÈ x…ƒÍrù's? ß`|¡ômr& ×Žöz 7Ï9ºsŒ 4 ÌÅzFy$#ÏQöqu‹ø9$#

النساء: ۵۹

اې مؤمنانو! د الله اطاعت وکړئ او د پېغمبر او د خپلو چارواکو اطاعت

وکړئ، نو که په کوم څه کي مو په خپلو کي شخړه وکړه، نو الله او پېغمبر ته ئې راجع کړئ، که پر الله او د آخرت په ورځ ایمان لرئ، دا ډېر غوره دئ او د پایلي له لحاظه ډېر ښایسته.

په دې مبارک آیت کي مسلمانانو ته حکم شوی چي له حکامو او چارواکو سره د اختلاف په صورت کي به شخړه او منازعه الله تعالی او د هغه رسول ته، یعني د الله کتاب او د پیغمبر علیه السلام سنت ته راجع کوي، له دې حکم څخه دا حقیقت په ډاګه معلومېږي چي امیر په مشوره مکلف دئ، د اختلاف په صورت کې ده ته د وروستۍ پرېکړي حق نه دئ ورکړی شوی، وروستۍ فیصله به د قرآن او سنت له مخي کېږي او همدا پر الله او د آخرت پر ورځي د ایمان تقاضاء ګڼل شوې. یعني که د کومي مسئلې په اړه او د کومي قضیې په باب، ستاسو په منځ کي اختلاف راپیدا شو، نود اختلاف دحل وروستۍ مرجع به کتاب الله او سنت رسول الله ګڼئ، پیغمبر ته به رجوع کوئ، ستاسو د استهداء لپاره به وروستئ مرجع له الله تعالی وروسته پیغمبر وي.

... $Br ä#?9aŠ$9S ŠqA ù ã ä ç r B$ X9k aŠ ã ç i $FR ß q } ($?à q } (

$Ï (b$ (©‰ ï ƒ% ß $Ï) $ Ê É È Ç الحشر:۷

پیغمبر چي تاسو ته څه درکړي هغه واخلئ او له څه ئې چي منع کړئ له هغه ډډه وکړئ او له الله ووېرېږئ. یقیناً چي الله شدید العقاب دی.

همدا راز قرآن فرمایي:

bqã ƒ b& #•B& ÿãèqß ‘r ª! $Ó Ó% #Œ Î pZËs ã Ÿr 9Ës Ï b%. $Br

W» ‑Ê @ Ê 6)ù ¼ãqß ‘r ® $Ë È ƒ `Br Öd Ì•B& ôÏB ä•Ï ø $Ñ9

ÇÌÏÈ $Y•Î7B الاحزاب:۳۶

او مؤمن نارينه او با ايماني ښځې ته نه ښايي چې کله الله او د هغه رسول د کوم کار فيصله وکړي بيا دي دوی ته په خپل کار کې څه اختيار وي.

يعني د کوم څه په اړه چې د الله تعالى په کتاب او د پيغمبر عليه السلام په سنت کې وضاحت شوی، دا به وروستۍ پرېکړه ګڼي، ځان ته به دا اختيار نه ورکوي چې بل څه ووايي او بله پرېکړه وکړي، بيا به چار او ناچار، له ځنډ او تأخير پرته منڼه او اطاعت کوي.

حکميت:

په پيغمبرانو باندې د ايمان بله تقاضا دا ده چې انسان به د حکميت لپاره او د خپلو شخړو او منازعاتو د حل و فصل لپاره پيغمبر ته رجوع کوي، هغه به ستا په ټولو قضاياوو او شخړو کې حکم وي، ستا د اختلافاتو د حل و فصل وروستۍ مرجع به هغه څه وي چې پيغمبر راوړي، د هغه سنت، د هغه اسوه او هغه دين چې ده راوړی، لکه چې قرآن عظيم الشأن فرمايي:

§êòğ÷/ • f © $Jšï 8qßJÅs ãÅ®m šc qãÏBsãƒ 7În r Ÿxù

ÇÏÎÈ $VJŠÎó@ (#qßJÏk¡ çur |MøŠÒ% $£JÏiB %[`•ym öNÎgÅ¡àÿRr& þÎû (#r߉ÅgsƒŸw

النساء:۶۵

نو نه، ستا په رب قسم چي تر هغه ئې ایمان نه دئ راوړی چي تا په خپلمنځیو شخړو کي حکم ونه ګرځوي، بیا ستا د پرېکړي په اړه په خپلو زړونو کي تنګوالی ونه مومي او په بشپړه توګه تسلیم نه شي.

اې پیغمبره! ترڅو چي تا په خپلو شخړو کي حکم ونه نیسي او بیا ستا په پرېکړي راضي نه شي او په خپلو زړونو کي هیڅ حرج احساس نه کړي او عملاً انقیاد ونکړي، مؤمنان نشي بلل کېدی او د ایمان ادعا ئې نشي قبلیدی. له دې آیت نه په ډېر وضاحت سره معلومېږي چې د ایمان د قبلیدو لاندي شرایط دي:

- شخړې او منازعات شریعت ته محول کول.
- د اسلام په هري پرېکړي رضایت.
- او هر حکم ته ئې عملاً غاړه اېښودل.

یعني د حکمیت لپاره پیغمبر او د هغه سنت ته رجوع، په فیصلې ئې قناعت او رضایت او عملاً د هغه په وړاندي انقیاد او اطاعت، دا درې شرطونه به پوره کېږي بیا به الله جل شأنه د چا ایمان قبلوي، له دې پرته ئې د ایمان دعوی اعتبار نه لري.

هدف او تګلاره د پیغمبر په متابعت کي ټاکل:

په پیغمبرانو باندي د ایمان بله تقاضا دا ده چي موږ به د خپل فردي او اجتماعي ژوند په ټولو اړخونو کي، اهداف او اهدافو ته د رسېدلو تګلاره، د پیغمبر په دعوت او سنت کي لټوو، له خپلي خوا او په خپله خوښه به نه اهداف ټاکو او نه اهدافو ته د رسېدلو تګلاري او پالېسي، بلکي د دواړو په اړه به د پیغمبر علیه السلام سنت او لارښوونو ته رجوع کوو.

ځیني کسان داسي دي چي که اهداف له دین نه اخلي، نو هدف ته د رسېدو طریقه او تګلاره په خپله خوښه ټاکي، ګمان کوي چي په دې برخه کي انسان ته کاملاً آزادي ورکړی شوې او په څه قید او شرط ملزم او مکلف نه دئ، کولی شي په خپلو خاصو ظروفو او شرائطو کي څنګه چي ئې زړه غواړي عمل وکړي او د خپل تشخیص او درک په رڼا کي چي څه کول غواړي هغه وکړي او چي کومه تګلاره غوره ګڼي اختیار ئې کړي، هر څه کول ځان ته جائز ګڼي، حال دا چي مسلمان مکلف دئ د شرعي او نېکو اهدافو د لاسته راوړلو لپاره نېکي او شرعي وسیلې اختیار کړي، نه ناجائزې وسیلې او هر هغه څه چي د ده زړه ئې غواړي، قرآن فرمایي:

Èüd9$’ ?ã ¼ççûâã Ètø$ÈïŠr 3“ ‰çlÎ $ ¼ã&qß‘ ‘ @™ö‘ r& ü ï%©!$ qèd

ÇÒÈ bqãÎô³ßJø9$ oîd. öqs9 ur ¾ÏJ&ä الصف:۹

الله هغه ذات دئ چي خپل پیغمبر ئې له هدایت او حق دین سره ولېږو، چي پر ټولو ادیانو ئې غالب کړي، که څه هم مشرکان کرکه ولري.

یعني د پیغمبر په لاس لېږل شوی لارښود حقیقي دین نه له نورو

اديانو سره د روغي جوړي لپاره راغلی او نه د دې لپاره چي دنيا له نورو اديانو سره ووېشي، چي په يوه برخه ئې دا دين حاکم وي او په نورو برخو کي نور اديان، د دې لپاره هم نه دئ راغلی چي د انسان ژوند له نورو اديانو سره ووېشي چي د ژوند په ځينو اړخونو دا دين حاکم وي او په نورو ابعادو کي ئې نور اديان، بلکي دا دين راغلی چي پر ټولو نورو اديانو غالب شي، که څه هم مشرک عناصر له دې نه کرکه ولري، مشرک عناصر يا هغه دي چي اديان سره خلطوي، څه برخه له يوه دين نه اخلي او څه له بل نه، اهداف په دين کي لټوي خو تګلاره په خپله خوښه او د خپل ذهن او تصور مطابق ټاکي، او يا هغه چي په الوهيت او ربوبيت کي له الله جل شانه سره بل څوک شريکوي، که څه هم دا مشرکين له دې نه کرکه لري چي د الله دين دي پر ټولو اديانو غالب شي، پر ټولي نړۍ او د ژوند پر ټولو برخو دي يوازي دا دين حاکم وي، خو د الله جل شأنه فيصله دا ده چي دا دين به په ټوله زمکه او په ټولو اديانو غالبوي. دې مطلب ته په بل ځای کي هم اشاره شوې:

’?ã ¼ıçÿ ôâãï Ès ¨$Èiïr 3“ %ßgéÿ ¼ãqß‘ u‘ @™r& ü”Ï%©!$ qèd

ÇËÑÈ #Y‰‹Îgx© «!$$ 4’s"x.r 4 ¾Ïmjàä. È ûïÏe$!$

الفتح:۲۸

الله هغه ذات دئ چي خپل پيغمبر ئې له هدايت او حق دين سره لېږلی چي پر ټولو اديانو ئې غالب کړي. او الله د شاهد په توګه کافي دئ.

يعني الله تعالی په دې خبري شهادت ورکوي چي د خپل پيغمبر په

لاس لېږلی دین ئې د غلبې او حاکمیت لپاره لېږلی، نه له نورو ادیانو سره د روغې جوړې لپاره.

د پیغمبرانو علیهم السلام د حقانیت د اثبات لپاره دا خبره کافي ده چې له آدم علیه السلام نه تر محمد علیه السلام پورې په زرګونو پیغمبران کله یو له بل سره نږدې او کله ډېر سره لرې، هم د زمان له مخې او هم د ټاټوبي او مبعث له پلوه، یو د نړۍ په یوه ګوټ کې او بل ئې په بل ګوټ کې، یو په یوې پېړۍ کې او بل ئې په بلې کې مبعوث شوی، ژبې ئې هم سره بېلې؛ خو د ټولو پیغام سره ورته، ټولو د ظالمانو مقابله کړې، مظلومان ئې خوا ته راغونډ شوي، د ټولني صالح وګړو د دوی ملګرتیا کړې او مفسدینو د دوی مخالفت ته ملا تړلې، ټولو خپلو خپلو مخاطبینو ته څو اساسي خبرې کړې:

- د الله تعالی عبادت وکړئ چې له ده پرته بل معبود نشته.
- قیامت راتلونکی دئ، حساب و کتاب په مخکې لرئ، د خپلو کړو وړو سزا به حتماً ګورئ.
- د پیغمبر اطاعت وکړئ چې الله تعالی ته او دنیوي او اخروي سعادت ته د رسېدو لار همدا ده.
- هر بد کار ګناه ده، هر هغه څه دربندي حرام دي چې تا ته یا بل ته تاوان رسوي.
- له ګناه او حرام نه ځان وساتئ، پر خپل جائز حق قناعت وکړئ او د بل پر حق له تېرې ډډه وکړئ.

د دوی د پیغام، تګلاري او شعارونو ورته والی ښيي چې د ټولو د الهام منبع او مرجع یوه ده، له دوی سره د ټولني د صالح وګړو ملګرتیا او د ظالمانو، مجرمینو، جنایتکارانو او مفسدینو دښمني او مخالفت ښيي چې د الله تعالی له لوري او د انسان د ژغورني لپاره لیږل شوي. د پیغمبرانو علیهم السلام په اړه له دې پرته بل څه ویل او بله عقیده درلودل؛ د انصاف، عدل او عقل خلاف او ظالمانه قضاوت او حکم دئ.

سُبْحَانَکَ اللّهُمّ وَبِحَمْدِکَ، أشهد أن لاَ إِلٰهَ إلاّ أنْتَ

أسْتَغْفِرُکَ وَأتُوبُ إِلَيْکَ